

Zeeuws-Vlaamse kreek het Groote Gat vol munitie

Natuurgebied het Groote Gat in Zeeuws-Vlaanderen wordt uitgebaggerd om de waterkwaliteit en de afvoercapaciteit te verbeteren – een kostbare zaak voor waterschap Scheldestromen. Dat er munitie uit de Tweede Wereldoorlog zou liggen was te verwachten, maar de hoeveelheid bleek wel een flinke tegenvaller.

PETER URBANUS

Het Groote Gat bij Oostburg is een overblijfsel van de Brugsche Vaart. Gedurende de Tachtigjarige Oorlog lagen hier de Spaanse en Staatse troepen tegenover elkaar. In 1944 lag het gebied wederom in de vuurlinie. De kreek en een deel van de omliggende landerijen zijn nu eigendom van stichting Het Zeeuwse Landschap. De brakwaterkreek is bekend vanwege de zogeheten levende stenen, ook wel palingbrood genoemd. Deze mosdiertjes leven in koloniën en kunnen koraalachtige riffen vormen. Volgens beheerder Fred Schenk van Het Zeeuwse Landschap zijn de levende stenen in het Groote Gat al jaren dood. Nu resteren alleen nog kalkskeletten. Oorzaak is de waterkwaliteit. Schenk: "De waterkwaliteit is verbeterd, maar lange tijd was die op z'n zachtst gezegd niet uitmuntend." Van het baggerwerk zal de waterkwaliteit zeker opknappen, verwacht hij. In het voorjaar broeden er in het Groote Gat ook tal van vogelsoorten. Omdat het uiterst zeldzame plantje kruipend moerascherm er voorkomt, geldt het als Natura 2000-gebied.

Kosten

Het is voor het eerst sinds 1900 dat het Groote Gat wordt uitgebaggerd. Daar is een zeer zorgvuldige afweging aan voorafgegaan, zegt bestuurslid Luc Mangnus van waterschap Scheldestromen. "We willen de lasten voor de burger zo laag mogelijk houden. Maar de doorvoercapaciteit van polderwater is ook van groot belang. Bovendien weet je dat dat baggerwerk een keer nodig is."

Wat veel scheelde, is dat het waterschap met aannemer Eendracht overeenkwam dat deze de specie met een persleiding naar een locatie zo'n 3,5 kilometer verderop transporteert. Daar wint de aannemer zand uit de specie, om er later een natuurgebied in te richten. Beide partijen hebben er dus baat bij, wat de kosten flink drukt. Mangnus: "Nu hadden we iemand die de specie kon gebruiken. Hadden we langer gewacht, dan waren de kosten mogelijk weer hoger uitgevallen."

In samenspraak met Het Zeeuwse Landschap is besloten delen riet te laten staan, zodat er voldoende vogelbroedgebied overblijft. Het waterschap heeft berekend hoe groot de geul moet

Het baggerwerk gebeurt gepantserd vanwege mogelijk nog aanwezige munitie.

zijn voor het afvoeren van het polderwater. "De slechte waterkwaliteit is met name het gevolg van de zeer geringe diepte", zegt Jacco van Iwaarden, projectmanager bij Scheldestromen. "De watertemperatuur ging gelijk op met de buitentemperatuur. Er komen bovendien verschillende waterlopen uit in de kreek, maar er is er slechts één die het water weer afvoert. Daardoor traden enorme peilfluctuaties op en kwam de afvoercapaciteit behoorlijk in het nauw." Dat het zo lang goed is gegaan lijkt een wonder. Ook waren er nooit klachten van omwonenden over wateroverlast of stank.

Zwaar gevochten

Chemische verontreiniging komt er niet voor. "Het is goed verspreidbare baggerspecie", zegt Van Iwaarden. "We zouden die zo op de aanliggende percelen kunnen deponeren. Daar geldt een ontvangstplicht, maar zoveel kunnen we hier niet kwijt." Dat er munitie in de kreek zou liggen, verwachtte het waterschap al. Maar deze zomer bleek het zoveel te zijn dat van een flinke tegenvaller kan worden gesproken. Rond Oostburg werd in 1944 zeer zwaar gevochten. De regio werd zwaar gebombardeerd en er werden tienduizenden granaten afgevuurd.

Baggerspecialist Eendracht werd in de arm genomen – het bedrijf dat certificeert tijdens deze

munitieopruimklus – onder begeleiding van de explosievenexperts van Reaseuro. Het voorbereidend onderzoek werd gedaan door Saricon, een in munitieopsporing gespecialiseerd ingenieursbureau.

Luchtfoto's

De Britse Royal Airforce hield zeer uitvoerig bij wat, waar en hoeveel er werd afgeworpen en met welk type vliegtuigen. Die gegevens zijn allemaal beschikbaar. Ook zijn er luchtfoto's van inslagen beschikbaar, waarmee mogelijke blindgangers kunnen worden opgespoord. De aange troffen munitie was van Duitse en Britse, maar soms ook van Russische herkomst, wat de klus er voor de onderzoekers niet gemakkelijker op maakte. Het waterschap weet dat er nog meer projectielen liggen, maar alles verwijderen is zeer kostbaar. Het baggeren gebeurt daarom gepantserd.

Het onlangs gestarte baggerwerk wordt uitgevoerd met een snijkop en een hydraulische pomp, aangedreven door een kraan op een ponton. Voordeel van hydraulisch baggeren is dat er geen vrachtwagens af en aan hoeven te rijden. Die zouden ook de waterschapswegen kapot rijden, zegt Mangnus. De totale kosten bedragen waarschijnlijk zo'n € 2,5 miljoen. Zonder het opruimen van de munitie zou dat € 800.000 minder zijn geweest.